A photograph of a wooden hunting stand in a forest. The stand is made of dark wood and has a ladder leading up to a platform. The background is a soft, golden light from the setting or rising sun, filtering through the trees. The overall mood is peaceful and natural.

OVER SVINESUND ETTER SVIN

SKREVET AV N.N.

Foto: Zorandim75, Adobe Stock Photo

Bilen suser lydløst over broen ved Svinesund, men det er ikke kjøttdisken på Nordby-senteret som er målet denne gangen. Kamilla Undrum Moa skal til Skåne for å skaffe den ville varianten av svin for å fylle fryseren for vinteren.

Fra hun tok jegerprøven har Kamilla hatt et ønske om å dra på villsvinjakt, og da hennes lokale jeger- og fiskerforening la ut i mars at de skulle arrangere villsvinjakt for kvinner i oktober var hun raskt ute med å melde seg på. I Småland, nærmere bestemt på Svarvartorpet i Tingsryd, venter en mann med et navn som passer nesten for godt: Halvard Dreng. En ekte svinedreng.

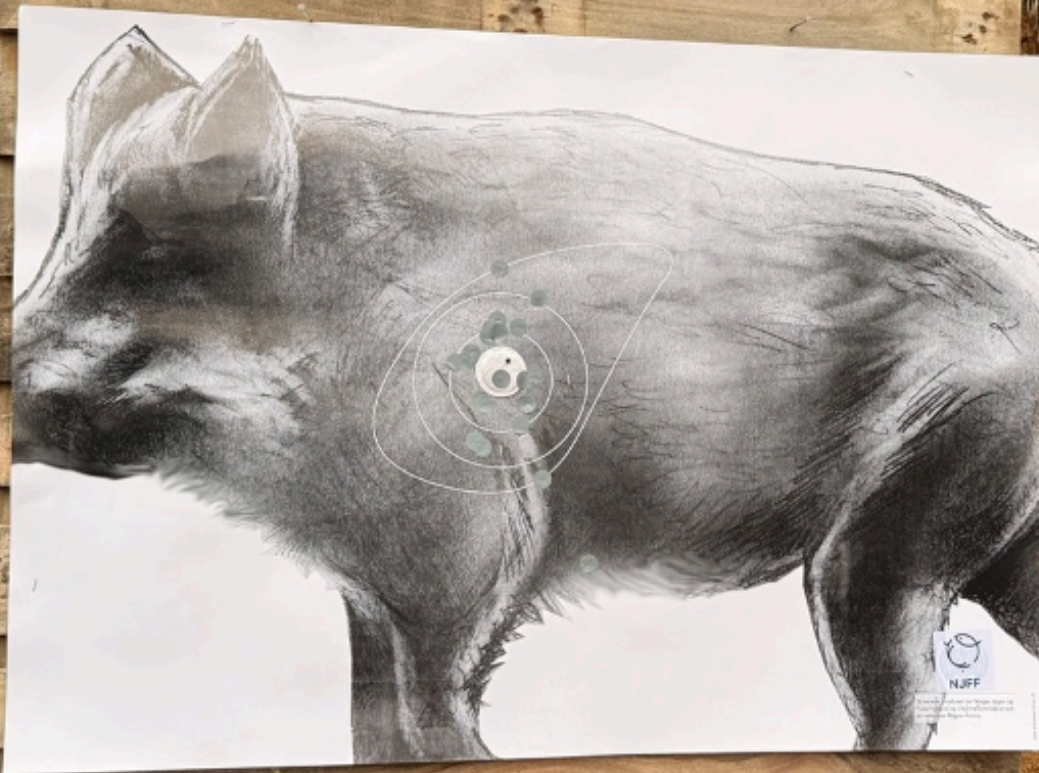
Over Svinesund etter svin. Målet er ikke Nordby-senteret, men villsvin i de smålandske skogene.
Foto: Håkon Aurlien

VEIEN MOT HALITA

Etter å ha brukt 10 timer på en 7 timers tur på svenske landeveier, med ladepauser, kaffepauser, dårlig kartlesing og en god dose latter i bilen, skimtes endelig målet for turen; Svarvartorpet hvor Halita Jakt holder til. Det er liv på tunet da vi kommer frem og parkerer foran en låve som er bygget om for å huse alle jegere som kommer hit for å jakte.

En bil kjører forbi oss og mot kortsiden av låven mens vi pakker oss ut av bilen. På en rist som er festet på hengerfestet på bilen til Halvard Dreng ligger et villsvin. En ung mann har akkurat skutt sitt første svin og nå skal den veies, flås og stykkes opp. Spenningen bygger seg opp i kroppen. Allerede i morgen kveld står kanskje vi selv her med egenskutt gris.

Stemningen er spent når jentene fra foreningen senere på kvelden sitter og ser på videoer av tidligere fall av andre jegere, samtidig som informasjon tas inn. Hvor stille man må være på post, hvor mørkt det er, hvor musestille man må være på post, hvor på grisen man skal treffe og igjen - hvor ekstremt stille man må være - for grisen har nemlig en utrolig god hørsel. Den lange bilturen er et bortgjemt kapittel og planen om en tidlig kveld er gått rett i glemmeboken. Informasjon fra erfarne grisejegere hentes ut og Kamilla går til sengs langt over midnatt med hodet fullt av nye inntrykk og forventninger.

Før jakta starter må alt stemme. Kamilla treffer midt i blinken – og får grønt lys fra jaktlederen.
Foto: N.N

FORBEREDELSENE

Villsvin er nattdyr, så i motsetning til annen jakt trenger man ikke å opp i otta. Etter en rolig, lang og sosial frokost skal termiske kikkerter testes ut og rifles skytes inn. Grusveier går på kryss og tvers i disse områdene så det er umulig å skjønne helt hvor vi er i forhold til gården, men vi kjøres til et sted hvor det skal være trygt å skyte, med sikker bakgrunn. Det skal skytes sittende så Kamilla tar plass på en benk, og sikter på plakaten av grisen. Etter flere perfekte skudd etter hverandre er man ifølge jaktlederen klar for kveldens jakt. Det er tre helt nye villsvinjegere med på turen, så Kamilla er ikke alene om å være spent før kvelden.

MØRKET FALLER

Det er en mild høst, men å sitte stille i mørket på post kan bli kaldt, så alt av varme plagg er på kroppen. Etter en tidlig middag kommer Halvard inn med fire lapper krøllet sammen. Han har brukt dagen på å se hvilke av de 60 foringsplassene de drifter det har vært svin på de siste nettene, og valgt ut fire av de som jentene skal trekke. Kamilla trekker en post som kalles *Rolands Husvagn*, en post som er en god halvtimes kjøretur unna. Da hun endelig kommer frem er det nesten helt mørkt, og adrenalinet pumper godt gjennom kroppen.

Hun går bort til bua hun skal sitte i og klatrer så stille som mulig opp og finner seg til rette. Så plasserer hun alt hun trenger rundt seg. Riflen lades og settes på høyre side slik at hun kan ta den opp og legge an uten å lage en lyd. Hun har øvd inn hvor knappene til det termiske siktet er, hvor sikringen er og hvordan den tas av så lydløst som mulig. Lyset fra lyktene til bilen til Halvard har fulgt henne helt til hun har fått satt seg godt til rette, men da han drar blir det helt det raskt mørkt rundt henne.

Og så kommer den krypende. Stillheten, den er til å ta å føle på. Det er beksvart og lydløst rundt henne. Hun ser absolutt i n g e n t i n g. Ikke sin egen hånd engang. Hun vet hun plasserte den håndholdte termiske kikkerten til venstre for seg, og griper etter der hun tror den står. Hun treffer den på siden så den nesten velter og hun stivner helt. Livredd for å lage lyd og skremme vekk eventuelle villsvin som står foran henne i mørket.

Hun får skrudd den på og kikker spent igjennom kikkerten.

Ingenting. Absolutt ingenting.

Med jevne mellomrom løfter hun opp kikkerten og titter mot åteplassen. Tiden går sakte. Det er bekmørkt og hun vet at om det hadde vært noe levende der hadde det lyst opp i kikkerten. Kamilla ser på telefonen under et teppe og undersøker hva klokken har blitt. Den er 20.15, og hun føler hun har sittet stille en liten evighet. Hun vet etter gårsdagens historier at man kan bli sittende hele kvelden og halve natten før det kan komme dyr på post.

Hun løfter opp kikkerten igjen og DER.

Der står det et villsvin!

Uten å ha hørt en eneste lyd, bare står den der borte på foringsplassen. En enslig gris. Hun synes det ser ut som en galt. En hanngris. Heretter går alt på autopilot, som hun har trent på før det ble helt mørkt.

Kikkerten ned. Rifla opp. Alt går sakte, nesten lydløst. I det termiske siktet tennes varmen – og håpet om at grisen fortsatt står der. Og det gjør den. Hun legger an og sikter mot det samme stedet som på plakaten tidligere på dagen. Hun vet hun kan og hun holder pusten, sikter, og trekker av. Pulsen er høy – traff hun? Hun fortsetter å se igjennom siktet og ser at den er truffet. Den sjangler av gårde bak en busk og forsvinner. Hun håper hun ikke har skadeskutt den og kjenner en klump i magen, samtidig som hun er full av adrenalin.

– Jeg skjøt et dyr!! Meldingen går til først til Halvard Dreng, og så til de andre jentene som sitter på post.

Stillheten er total. I termisk kikkert vil snart villsvinet lyse opp i mørket som er i ferd med å senke seg.
Foto: N.N.

Halita holder til på Svarvartorpet ved Tingsryd. Låven er tilpasset villsvinjakt med overnatting og kjølerom i hver sin ende.

Foto: Halvard Dreng

VILLSVIN – TRUSSEL OG RESSURS

Halita Jakt håndterer nå rundt seksti åteplasser, og Halvard Dreng får stadig henvendelser fra grunneiere som sliter med villsvin på eiendommene sine. De vil at han skal sette opp jakttårn og fôringsplasser for å redusere bestanden.

For utenforstående kan det virke merkelig – å mate dyr man egentlig ønsker færre av. Men i Sverige, der villsvinjakten for lengst har fått status som en anerkjent jaktform på linje med elg- og rådyrjakt, gir det mening.

Hvert år felles mellom 100.000 og 150.000 villsvin i Sverige – flere enn antallet elg, som tidligere toppet statistikken. På Halita alene skytes det nå i år over 300 dyr.

Villsvin er en sky art. Jakt med hund eller snikjakt gir sjelden resultater i det omfanget som trengs for å holde bestanden nede. Uten kontroll ville veksten raskt blitt uhåndterlig – og risikoen for sykdommer som afrikansk svinepest kunne økt drastisk, også på tam-gris.

Derfor føres det med små mengder mais én gang i døgnet på kontrollerte åteplasser. På den måten kan Halvard følge med på hvilke dyr som kommer inn – alder, kjønn og størrelse – og planlegge uttaket på en bærekraftig måte.

Villsvinkjøtt regnes som en delikatesse: mørkt, rødt kjøtt med en mild viltsmak. Det er både klimavennlig og bærekraftig. Den siste middagen før Kamilla skjøt sitt første dyr fikk hun servert entrecôte av villsvin, og da hun skjøt selv visste hun at fryseren nå snart ville fylles med kjøtt fra en gris hun hadde felt selv.

FRA FISKER TIL SVINEDRENG

Å hente matressurser fra naturen er noe Halvard alltid har gjort. Fra harejakt med hund fra han var ung gutt, til jakt på større vilt etter hvert. I Norge jobbet han som fisker, men fra 2003 begynte han og hans kone Anita å dra på villsvinjakt i Syd-Sverige, hos Gøran på Svarvartorpet. I 2011 snakket Gøran om å gi seg med driften, og Halvard og Anita bestemte seg raskt for å kjøpe stedet. De flyttet til Sverige for å drifte villsvinjakt og gir stedet navn ut fra sine egne navn, – Halita.

Mange av kundene deres er fra Norge, men det kommer jegere fra hele Norden til Halita. Det kan jaktes på villsvin nesten hele året i Sverige, så uten noe særlig fritid har dette blitt en livsstil for Halvard og Anita. Mange av jegere som kommer hit har dette som en årlig tradisjon, og det er ikke mange ledige helger for nye jegere igjennom året. Onsdag til søndag er det som regel fullt i stuen i låven, og det henger tett med griser som skal veies, flås og stykkes opp i kjølerommet på nordsiden av bygget.

Men det er ikke kun villsvin det jaktes på. Om man er interessert, kan man få jakte hjort, dåhjort og rådyr og hare når man er hos Halvard og Anita. De legger til rette og sørger for at alle som forlater stedet er så fornøyde at de vil tilbake.

EN TIME I MØRKET

Kamilla har vanskelig for å sitte stille mens hun venter på Halvard.

Siden dyret ikke falt på plassen, men forsvant ut av syne, må man vente en time før Halvard kommer med ettersøkshund. Dette for først og fremst å ikke stresse dyret, men det kan i tillegg være farlig å komme over en skadeskutt gris i mørket. Villsvin er store dyr som kan gjøre mye skade.

Hun har ikke sittet nevneverdig stille, så forventer ikke å se noen fler dyr ved fôr-tønnene, men da hun plukker opp kikkerten står der brått flere gris og spiser. Hadde ikke hennes gris løpt av gårde kunne hun skutt fler, men nå kan hun kun se på de da hun må vente på ettersøkshund.

Hund ble med på ettersøk, men grisen lå heldigvis nære og var helt død.
Foto: N.N

Når hun ser lysene på bilen til Halvard nærme seg åteplassen, pakker hun sammen tingene sine og klatrer ned av tårnet. De trenger ikke gå langt. Grisen har falt kun ti meter fra førplassen. Det var et godt skudd og Kamilla er lettet. Det er en god følelse og vite at en ikke har skadeskutt et dyr.

Hallvard vil ha bilde av Kamilla med felt vilt og Kamilla poserer. Adrenalinet pumper fortsatt mens hun ser på grisen hun har skutt. Den er stor, og det blir mye kjøtt ut av denne! Hun gleder seg til å komme hjem og få laget middager med selvskutt vilt. Selv om hun har hatt jegerprøven siden 2020 er dette hennes første vilt. At det skulle bli være et villsvin på hele 68 kg hadde hun aldri sett for seg.

Hun drar grisen bort til bilen og løfter den opp på den risten.

Tilbake på Halita tas grisen inn til veing og vomming. På en av de andre postene er det også skutt, men på den siste posten ble det ikke observert gris den kvelden. Kamilla tenker med seg selv at hun var glad hun havnet et sted med gris, og at hun fikk skuddmulighet allerede første kvelden. Da er det iallfall sikkert at hun får kjøtt med hjem.

TILBAKE OVER SVINESUND MED BILEN FULL AV SVIN

De neste dagene går i ett fra morgen til kveld. Det jaktes etter rådyr og hare på dagtid og villsvin på kveldene. Kamilla ser ingen dyr på kveldsposten dagen etter, men den siste kvelden får hun skutt en gris til. Nå har hun kjøtt for hele vinteren.

Halvard forteller at det noen ganger kommer ned jegere som ikke er interessert i å ha med kjøtt hjem. For Kamilla er dette uaktuelt. Hun skal ha med alt som kan brukes på grisen, og den siste dagen står hun i slakteboden og parterer, kverner kjøttdeig og vakumpakker kjøttet slik at alt kan fraktes trygt hjem. Halvard sender inn nyretappen for å få den trikin-testet, så kjøttet må ligge å modnes frem til man får svar om alt er trygt å spise.

Bilturen hjem er heldigvis bedre planlagt så grusveier unngås og tiden kortes ned, og følelsen av å passere Svinesund med bilen full av svin er ubetalelig.

Mission accomplished.

Alt som kan brukes til mat på dyret blir delt opp i passende biter, vakumpakket og forseglet.
Foto: N.N